

уроку вчитель організує конструювання учнями знань, умінь, навичок і ставлень. Це діяльність учнів з опанування й осмислення інформації, формулювання запитань та пошуку відповідей на них, застосування на практиці елементів знань та предметних і міжпредметних умінь, формулювання оцінних суджень. Основними завданнями підсумкової частини є: усвідомлення учнями опанованого змісту й практики на уроці, оцінювання рівня досягнення поставлених цілей, з'ясування через узагальнення й систематизацію особистої корисності отриманих на уроці знань та досвіду, а також рефлексія змісту, процесу та результатів їхньої діяльності на уроці.

Визначено, що проектування компетентнісно орієнтованого уроку вчителем починається з формулювання очікуваних результатів, які фіксують знання, вміння й ставлення учнів. Важливо в ці результати закладати як прогнозовані завдання уроку, так і способи їх досягнення та перевірки. Відтак очікувані результати мають стосуватися дій учнів та бути сформульовані дієсловами дії (пояснювати, описувати, порівнювати, характеризувати, ілюструвати, висловлювати судження, формулювати висновки тощо).

Доведено, що компетентнісне навчання ґрунтоване на діяльнісному підході, тому робота вчителя з проектування уроку включає також відбір активних методів, відповідних форм і засобів навчання для кожного його етапу, а також визначання способів оцінювання учнів.

МІЖПРЕДМЕТНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ УЧНІВ ГРОМАДЯНСТВА

Т.О. Ремех,
*кандидат педагогічних наук,
старший дослідник,
В.В. Майорський,
*кандидат педагогічних наук**

Державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.) закріплює перелік ключових компетентностей як результату навчання учнів усіх предметів і курсів. Для кожної освітньої галузі цей документ визначає її компетентнісний потенціал.

У ході реалізації формувального етапу всеукраїнського проекту «Розвиток громадянської компетентності учнів» п'ятьма освітніми закладами встановлено, що імплементацію громадянознавчого складника у навчання більшості предметів навчального плану закладів можна розглядати як міжпредметну модель навчання учнів громадянства.

Встановлено, що ефективна реалізація такої моделі у практиці освітнього закладу потребує системного впровадження діяльнісного та компетентнісного підходів до організації і змісту навчання, застосування активних та інтерактивних методів. Це, своєю чергою, уможливорює опанування учнями громадянським змістом, який за своєю природою є інтегрованим.

Досліджено, що за міжпредметної моделі громадянським змістом більшою або меншою мірою пронизує переважну частину навчальних предметів і курсів різних освітніх галузей – історію, географію, правознавство, економіку, математику,

інформатику, мови та ін., а окремі аспекти громадянської освіти (приміром, питання прав людини і громадянина) вводяться в предмети і курси природничої галузі.

З'ясовано, що навчання учнів громадянства потребує об'єднання зусиль учителів різних предметів та організації відповідної позаурочної діяльності учнів. Адже набуття учнем громадянознавчих знань та вдосконалення умінь не відбувається виключно в класі. На цей процес впливають навколишнє середовища учня та його найближче оточення. Учень набуває ті чи ті знання й уміння громадянознавчого змісту через мас медіа, у ході спілкування з представниками родини та однолітками, у взаємодії із соціальними інститутами суспільства тощо. Перетворення таких знань та умінь на організоване й діяльнісне навчання потребує міжпредметного аналізу здобутої інформації та впливів.

Визначено, що за міжпредметної моделі (в ідеальному варіанті) досягається синергетичність і системність громадянознавчого змісту – навчальний матеріал усіх предметів спрямовується на формування в учнів громадянської активності та позиції, відповідальності, поінформованості та критичного мислення. Така модель потребує також демократизації освітнього середовища, встановлення дієвих взаємовідносин між учасниками освітнього процесу на засадах партнерства і доброчесності.

ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ В ШКОЛІ ЯК НАПРЯМОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ПРОЄКТУ «РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ»

І.О. Целухіна

Рубіжанський ліцей Рубіжанської міської ради Луганської області з 2018 року є учасником всеукраїнського проєкту «Розвиток громадянської компетентності учнів» за напрямком «Демократичне врядування в школі». Основні заходи III формувального етапу всеукраїнського проєкту в 2020-2021 н.р. в ліцеї були спрямовані на ефективне формування та розвиток громадянської компетентності учнів. Педагогічним колективом Рубіжанського ліцею проведено низку заходів, серед яких такі:

- розроблено дистанційні курси (семінари-тренінги) для вчителів 5–11 (12) класів ЗЗСО, що впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти за темами: «Формування громадянської компетентності учнів: методи і прийоми», у співавторстві – «Розвиток громадянської компетентності учнів через роботу учнівського самоврядування», «Розбудова демократичного середовища у закладі загальної середньої освіти» (для директорів і заступників директорів освітніх закладів);

- створена творча група вчителів, яка працює за напрямом «Демократичне врядування в умовах дистанційної освіти».

У ліцеї сформовані органи шкільного самоврядування. Спільно з батьківською громадою розроблено Положення про Ліцейський батьківський комітет, проведена загальна батьківська конференція, на якій затверджено Положення і обрано склад комітету. Батьки як суб'єкти освітнього процесу